Πάνω στα ερείπια της αρχαίας Αζανικής πόλης Ψωφίδα είναι χτισμένα τα Τριπόταμα. Στο τρίγωνο των «τριών ποταμών και των τριών κοιλάδων», σε ένα σημείο όπου τρεις νομοί, τρεις αδερφές με κοινή ιστορία και κοινή παράδοση, η Αχαΐα, η Ηλεία και η Αρκαδία φιλιούνται και χωρίζονται και ενώνονται τα τρία ποτάμια, ο Ερύμανθος ή Νουσαΐτικος, ο Αροάνιος ή Λειβαρτζινός και ο Σειραίος ή Βερτσιώτικος. Στις όχθες των τριών ποταμών και στις δροσερές κοιλάδες τους απλώνονται τα Τριπόταμα, που σήμερα πήραν το παλιό τους όνομα και λέγονται Ψωφίδα. Εδώ αδελφώνονται τρεις ποταμοί, τρεις κοιλάδες, αλλά και τρεις δρόμοι. Ένας προς τα Καλάβρυτα, ένας προς την Τρίπολη και ένας προς την Ηλεία.

Σαν φύγουμε από τα Τριπόταμα και ακολουθούμε τον δρόμο προς την Τρίπολη, που είναι ο ίδιος δρόμος που ακολούθησε πριν από 1800 περίπου χρόνια ο περιηγητής Παυσανίας, πριν από 2200 ο Φίλιππος ο Ε΄ της Μακεδονίας και πριν από 160 ο Ιμπραήμ, μέσα σε τρία ως πέντε λεπτά φτάνουμε στον Αϊ - Γιώργη και του Κούκου τον μύλο. Εδώ αν σταθούμε για λίγο και ρωτήσουμε τους φιλόξενους και καλόκαρδους Τριποταμίτες για την ιστορία του τόπου τους, θα μιλήσουμε για την «Πλακωτή», ένα κεφαλόβρυσο με κρύο νερό, για τον Αγλαό και για το «πλατάνι του Παυσανία» που φαίνεται και το δείχνουν με υπερηφάνεια. Γιατί εμείς δεν έχουμε πύργους και παλάτια να δείξουμε. Τα δικά μας μνημεία είναι τα μπουνά μας, οι βράχοι μας, οι λαγκαδιές μας, τα μικρά ποτάμια μας, τα κεφαλόβρυσά μας, τα δέντρα μας, η γη μας.
Το πλατάνι της Παυσανίας είναι προς τα νότια, στους πρόποδες του Αφροδισίου όρους (ή Μαύρη Βρύση), στον «Στόγγο», λίγο πιο πάνω από εκεί που τελειώνει η γραφική κοιλάδα του «Στόγγου» και σε απόσταση τριών χιλιομέτρων από τον δημόσιο δρόμο. Ακολουθώντας τον χωματόδρομο με τα πόδια ή και με αυτοκίνητο, περνά κανείς τον ποταμό Σειραίο στου Κούκου τον μύλο και ανεβαίνει μέσα από τη γραφική κοιλάδα και τα διάσπαρτα σπίτια. Το αυτοκίνητο σταματάει τριακόσια μέτρα πιο κάτω από το πλατάνι. Δρασκελώντας έναν στενό δεξιό βράχο, φτάνει επιτέλους στο περίφημο ιστορικό «πλατάνι του Παυσανία».
Λέγεται πλατάνι ή του Στόγγου ή του Αϊ - Γιάννη, γιατί λένε οι ντόπιοι από την παράδοση ότι το φύτεψε ο Παυσανίας το 175 μ.Χ., οπότε πέρασε από εκείνο το μέρος και άλλοι υποστηρίζουν ότι ήταν τόσο μεγάλο, ώστε το σημείωσε σαν εντυπωσιακό μνημείο στο βιβλίο του «τα Αρκαδικά».
Ούτε η μια, ούτε η άλλη εκδοχή είναι σωστή. Γιατί ούτε τόσο γέρικο είναι το πλατάνι, ούτε το

φύτεψε ο Παυσανίας, αφού πέρασε δύο χιλιόμετρα μακριά από την τοποθεσία του, ούτε μνεία του
πράγματος κάνει στο βιβλίο του. Τέτοιες φανταστικές ιστορίες με την ανάμειξη του ονόματος του
Παυσανία λέγονταν πολλές σε όλη τη διαδρομή που ακολούθησε από του Δάρα μέχρι τα Τριπόταμα. Το μόνο αληθινό είναι ότι διένυσε αυτήν τη διαδρομή και μας έδωσε στο βιβλίο του
«τα Αρκαδικά» ενδιαφέρουσες μυθικές, ιστορικές και αρχαιολογικές πληροφορίες, αποτελώντας
την μοναδική πηγή, αρχαιολογικών κυρίως, για την περιοχή μας. Για το πλατάνι πάντως δεν αναφέρει ούτε λέξη.
Όσο και αν κουραστεί ο επισκέπτης στο ανέβασμα, όταν φτάσει στην ρίζα του αποζημιώνεται απότον όγκο, το μεγαλείο του και την επιβλητικότητά του και καταλαβαίνει ότι δεν έχουν άδικο οι ντόπιοι να το ονομάζουν «πλατάνι του Παυσανία» και να καμαρώνουν. Δίπλα του και γύρω του υπάρχει ένα σύνολο από τριάντα άλλα γέρικα, μεγάλα και εντυπωσιακά πλατάνια, που μπλέκουν τα κλωνάρια τους με τα δικά του κλωνάρια σε ένα μεγαλειώδες αγκάλιασμα, μοιάζοντας έτσι με γίγαντα περιστοιχισμένο από τιτάνες, που του παραστέκονται και τον συντροφεύουν. Πρόκειται για
έναν πλάτανο μοναδικό και αξεπέραστο. Ο κορμός του είναι ίσος σαν λαμπάδα, γερός, χωρίς
κανένα τραύμα, με τεράστια κλωνάρια και ξεπερνάει όλους τους άλλους στο ύψος, στην μεγαλοσύνη, στην λεβεντιά. Το πλατάνι αυτό του θεωρούν ιερό, γι' αυτό και το προστατεύουν, το
σέβονται και το καμαρώνουν οι ντόπιοι..
Το πλατάνι του Παυσανία βρίσκεται σε υψόμετρο γύρω στα 650 μέτρα από τη θάλασσα. Το ύψος
του ξεπερνάει τα 40 μέτρα και η περίμετρος του φτάνει περίπου τα 8 μέτρα. Από εδώ είναι ορατά
στα βόρεια η φαλακρή κορυφή του Αϊ - Κωνσταντίνου του Λειβαρτζίου και η κοιλάδα του Σειραίου με την πράσινη φορεσιά της. Γενικά ο πλάτανος είναι αξιοθαύμαστος για το μεγαλείο, την
μεγαλοπρέπεια, το ύψος και τον όγκο του, παρόμοιος με γίγαντα που ασκεί ανυπέρβλητη γοητεία,
φόβος και δέος, μήπως ταραχθεί η μακάρια γαλήνη του άρχοντα και του τοπίου. Όσο κοιτάζει ο
επισκέπτης, όσο παρακολουθεί, γοητεύεται. Πίνει το δροσερό νεράκι από τα πόδια του και δεν
αποφασίζει να φύγει. Και φεύγοντας τελικά, νιώθει την ικανοποίηση ότι αφήνει πάνω του την
μορφή του Δία, τις νύμφες και τις νεράιδες του δάσους, έτσι ακριβώς όπως τις άφησε και ο
Παυσανίας όταν διάβηκε πριν από 1800 χρόνια.

Απόσπασμα από το βιβλίο << ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ>> του Νώντα Σακελαρόπουλου